

Сектор Отбрана

1.Целите и приоритетите. В условията на влошена среда за сигурност, обусловена от войната в Украйна, конфликтите в Близкия изток и нарастващата несигурност относно ангажимента на НАТО, включително ролята на САЩ, програмите и позициите на основните български политически сили, регистрирани за участие в изборите за 52-ро НС на 19 април 2026 г., показват съществени различия по отношение на целите и приоритетите в сектор „Отбрана“.

Програмните документи на *ГЕРБ* и *Продължаваме промяната – Демократична България /ППДБ/* демонстрират съответствие с конституционното изискване по чл. 9 чрез ясно изразена евроатлантическа ориентация и ангажираност към колективната отбрана, като същевременно не намират за целесъобразно да бъдат актуализирани стратегическите документи в областта на сигурността и отбраната и преди всичко Стратегията за национална сигурност. Последната е утвърдена през 2018 г. в условията на коренно различна среда за сигурност в света. Тези партии не търсят основанийта за изграждането на доктриналния апарат в сигурността и отбраната в консенсусна Национална доктрина.

Прогресивна България разглежда предизвикателствата на съвременната среда за сигурност и дава приоритет на изграждането на собствения отбранителен капацитет и принос към колективната отбрана. Настоява за ускорена модернизация на ВС и на оперативна съвместимост със съюзниците. Подкрепя план за увеличаване на разходите за отбрана до 5 процента до 2035 година, от които 3.5 процента за ВиТ. поставя акцент върху европейската стратегическа автономия, като позицията ѝ е частично съобразена с новата среда, но оставя известни въпроси относно ролята на НАТО. Липсва визията за изграждане на отбранителни способности след преглед на стратегическите документи в сектор Отбрана.

ДПС – Ново начало заема по-прагматична, но концептуално ограничена позиция с недостатъчно развити дългосрочни приоритети. Без да се отклонява от съюзническите ангажименти на държавата, ДПС НН ориентира политиката ни в областта на сигурността и отбраната в посока САЩ, дори в ущърб на европейските партньори.

БСП поддържа балансиран подход, съчетаващ отбранителна политика със социални аспекти, но демонстрира известна двузначност по отношение на съюзническите ангажименти, както и категорично въздържане от участие в чужди войни. Партията настоява за съгласие по национален доктринален документ, който да формулира националния интерес в услуга на суверенистки курс на държавата в международните дела.

Възраждане поставя на критика съществуващата архитектура на сигурност чрез акцент върху национален суверенитет и дистанциране от НАТО, което предполага необходимост от цялостна ревизия на стратегическите документи и носи значителни геополитически рискове. *Възраждане* извежда позициите за радикална промяна в модела на изграждане на въоръжените сили /ВС/ от програма за управление наречена Национална доктрина. Според партията колективният формат за сигурност, основаващ се на участието ни във военен блок може да бъде спомагателен елемент, но не и основен за отбраната. *Възраждане* е за прекратяване на договорите за бази на българска територия. Партията е за съчетаване на професионалното и наборно начало при изграждане на ВС.

Общият извод е, че причината за различията в целите и приоритетите при всички партии е липсата на Национална доктрина като основа за стратегическото планиране, от която да бъдат изведени Стратегията за национална сигурност, Националната отбранителна доктрина, Доктрината на ВС и на видовете въоръжени сили. В нито една политическа програма не се предлага извършването на нов стратегически преглед на отбраната.

2. Политики и мерки. По отношение на конкретните политики и мерки всички партии в различна степен отразяват уроците от съвременните конфликти, включително значението на безпилотните системи, противовъздушната отбрана и киберсигурността, но се различават по степента на конкретика и реализъм на предложенията.

Прогресивна България извежда на преден план придобиването на безпилотни системи, антидрон системи, киберотбрана, радиоелектронна борба, изкуствен интелект и космос с използване в

максимална степен на възможностите, които предоставят програмите SAFE, DIANA, PESCO и др. В приоритетните области партията включва противовъздушна отбрана /ПВО/ и противоракетна отбрана /ПРО/, способности в разузнаване, наблюдение и целеуказване, високоточни оръжия. Предвижда се включване на българската отбранителна индустрия в приоритетните проекти чрез индустриално сътрудничество и трансфер на технологии.

ГЕРБ залага на продължаване на текущите проекти за модернизация, финансирани основно от държавния бюджет, което осигурява предвидимост, но създава риск от значителен фискален натиск при евентуално увеличаване на разходите за отбрана до 5% от БВП. Същевременно ГЕРБ е основен поддръжник на участието на България в програмата SAFE, по която държавата е заявила финансиране по девет приоритетни проекта.

Продължаваме промяната – Демократична България предлага по-балансиран модел с комбинирано финансиране от национални и европейски източници и акцент върху високотехнологични способности, но остава зависима от външно финансиране. Прогресивна България също акцентира върху иновации като дронове и киберотбрана и разчита на европейски инструменти, но страда от липса на ясна финансова обосновка, докато

ДПС – Ново начало предлага конкретни мерки като кибер способностите за отбрана и нападение, антидрон системи като поставя акцент върху технологичното сътрудничество със САЩ и Полша. Ясно са дефинирани източници на финансиране, като не се залага единствено на програмата SAFE.

БСП подхожда предпазливо с цел запазване на социалния баланс, което обаче може да доведе до забавяне на модернизацията. Партията е единствената, която предлага съкращаване на военните разходи, но не с цел намаляване на дълговата тежест върху държавния бюджет, а с цел пренасочване на освободените средства за социални нужди.

Възраждане залага на финансиране чрез държавния бюджет и развитие на национални способности при високи нива на разходи за отбрана от 5 процента. Предлага се локализиране на производството на дронове за всички три домейни, развитие на кибер способности вкл.

нападателни, придобиване на артилерийски високоточни системи, както и инвестиции в отбранителната инфраструктура.

В обобщение, в програмите на всички политически партии се поставя акцент върху модернизацията на ВС с въоръжение и техника, съответстващи на изискванията на съвременния бой. Липсва критичен анализ на въздействието на бързорастящите военни разходи върху нарастването на дълга, което увеличава фискалния риск.

3. Българска отбранително-технологична и индустриална база /БОТИБ/. Относно българската отбранително-технологична и индустриална база, както и сигурността на доставките, повечето партии признават необходимостта от нейното развитие, но предлагат различни подходи за постигане на тази цел.

Продължаваме промяната – Демократична България предлага модел чрез съчетаване на външни инвестиции, технологичен трансфер и прозрачност, докато

Прогресивна България поставя силен акцент върху участие в европейски индустриални програми и развитие на научноизследователска дейност. Партията оценява значимостта на фактора «сигурност на доставките».

ГЕРБ се фокусира върху интеграция в международни вериги за доставки, но отделя по-малко внимание на развитието на местната индустрия, а

БСП и Възраждане акцентират върху възстановяване и развитие на националната индустриална база, като при Възраждане е подчертан стремежът за местно производство на възможно най-голям спектър от отбранителни продукти.

ДПС – Ново начало разглежда коопериране на българския ВПК с този на САЩ, работа по общи отбранителни проекти и разглеждане на възможността за взаимни офсетни сделки, които да гарантират ускорен преход на българската военно-промишлена индустрия от стандартите на Варшавския договор към тези на НАТО. Засилен акцент на ВПК по работа над нововъзникващи и революционни технологии при

интегриране на научния капацитет на българските висши учебни заведения и институти.

Общият извод е, че всички партийни програми предвиждат с високо степен на консенсус развитие на българската отбранителна индустрия, но избягват да определят конкретни инвестиционни проекти, които да бъдат възложени на местните производители. Високотехнологичните отбранителни продукти са резултат от НИРД, която в България в областта на отбраната не се осъществява. А именно тя води до технологичен суверенитет, необходим на индустрията, за да бъде конкурентна на чуждите производители и да отговори на потребностите на ВС от съвременно въоръжение. **Основният проблем** пред БОТИБ е липсата на технологичен суверенитет, последващо изоставане на индустрията, придобиване на ВиТ от външни доставчици и като следствие - липсваща сигурност на доставките в условията на конфликт.

В допълнение темите за човешкия ресурс, киберсигурността и гражданската устойчивост са неравномерно застъпени. При всички партии се наблюдава сериозен дефицит на политики, свързани с мобилизационната готовност, резерва и цялостната гражданско-военна устойчивост на държавата.

В заключение, основните разделителни линии между партиите се формират около геополитическата ориентация, степента на държавна намеса в отбранителната индустрия и подхода към финансирането на модернизацията, като най-съществените системни слабости остават липсата на дългосрочна стратегическа рамка /Национална доктрина/, недостатъчната конкретика по отношение на индустриалната автономия и отсъствието на цялостен модел за мобилизация и устойчивост в условията на криза или конфликт.